

ROMÂNIA URBANISTICĂ: DE LA VIS LA COȘMAR

7

TEXT:
BOGDAN FEZI

**„WE ARE SUCH STUFF
AS DREAMS
ARE MADE ON.”
WILLIAM SHAKESPEARE**

În spiritul unei pretinse încurajări a investitorilor, se încearcă o nouă modificare a Legii urbanismului, măbind posibilitatea derogărilor. Astfel, se conturează revenirea la haosul orașelor românești postdecembriste datorat, după cum atenționează în repetate rânduri Ordinul Arhitecților din România, „aplicării iresponsabile a urbanismului derogatoriu”. Ca și cum am fi lipsiți de istorie, propunerile ignoră o parte din tradiția țării noastre. La 1902, spre exemplu, primăria refuza o abatere urbană de un metru pentru biserica grecească, motivând că, „dacă s-ar admite cererea Legațiunii Elene astăzi, pentru ce s-ar mai refuza mâine altuia?”. Prin disciplină, seriozitate și tenacitate, orașele României au ajuns în acea epocă, din amestecul de contraste de la începutul secolului al XIX-lea, să fie considerate adevărate vârfuri mondiale.

Odată cu dreptul de liber comerț atribuit prin Tratatul de la Adrianopol, din 1829, orașele portuare românești sunt printre primele beneficiare ale ridicării monopolului turcesc: Giurgiu în 1830 sau Brăila în 1867. La rândul său, conform mărturiei diplomatului francez Bois le Comte, din 1834, „Bucureștiul, pustiit de războaie, de tulburări civile și de incendii, se reface cu rapiditate: amestec de frumoase palate și sărace bordeie, uneori cu aspectul unui mare sat, alteori cu acela al unui oraș european, acest oraș are în întregul său înfățișarea și felul de a fi al unei capitale. Luxul, care a rămas considerabil încă, s-a despuiat de formele sale asiatice și este mai apropiat de moravurile noastre...”

La sfârșitul secolului al XIX-lea, intervin importante schimbări legate de progresul economic al României. Puterea mecanizată se triplează între anii 1901 și 1915, depășind astfel maximum creșterii economice americane din secolul al XIX-lea. La începutul secolului al XX-lea, capitala depășește faza asimilării modelelor europene pentru a intra în faza sincroniei. Dacă la București prima străpungere „haussmanniană” datează încă din 1865, Bruxelles-ul începe în 1867, Roma în 1871, Praga după 1893, iar Madridul va aștepta secolul al XX-lea. Maturitatea de atunci a capitalei se traduce prin Concursul pentru realizarea unui proiect general de urbanism al orașului București din 1906, devansând mari metropole europene: Berlinul - 1908, Parisul - 1919 și Milano - 1927. Experiența de restructurare și extindere urbană a Bucureștiului duce, începând cu anul 1919, la crearea unui învățământ specializat, în sincronie cu lumea occidentală. Publicațiile românești sunt citite în lumea întreagă.

Fiind deja cunoscută la nivel mondial, România ajunge să fie apreciată la cel mai înalt nivel. În 1934, raportul vicepreședintelui german K. Jeserich, prezentat la Conferința Preliminară a Uniunii Internaționale a Orașelor și Autorităților Locale din Lyon, precizează: „Alături de Franța, trebuie citată România, singura țară europeană care încearcă să întocmească o știință comunală individuală”. Lucrările edilitare ale capitalei sunt răsplătite, în 1939, cu prilejul Expoziției Internaționale a Apei de la Liège, când uzinele comunale din București primesc Medalia de Aur pentru lucrările hidraulice și, de asemenea, Marele Premiu pentru lucrări edilitare și de urbanism.

Emblematic pentru tradiția anilor interbelici este idealul de atunci exprimat în Albumul lunii Bucureștilor din 1936: „Bucureștiul nu este chemat însă a juca numai în viața economică a națiunii noastre primul rol, el are o misiune cu mult mai mare de îndeplinit, o chemare care depășește fruntariile țării și anume de a deveni în această parte a Europei cel dintâi centru apusean, o primă metropolă occidentală, cu utilajul, cadrele, atmosfera și energia creatoare civilizatorie pe care le include spiritul cu adevărat european. Cum a spus, cu multă înțelegere și cu multă dreptate, un observator străin ce ne-a vizitat țara acum câțiva ani în urmă, «Bucureștiul e prima capitală a Peninsulei care se modelează în Europa». E cel mai frumos omagiu și în același timp cel mai încurajator pronostic ce se poate face asupra viitorului cetății lui Bucur”.

Bucureștiul interbelic era recunoscut la nivel mondial și visa la rolul său civilizator. Capitala de azi, supusă derogărilor urbanistice, se menține încă la porțile Europei, negându-și propriile tradiții. România întreagă are de ales între a visa la orașe mai bune sau a pregăti coșmarul unui haos urban.